

PATVIRTINTA
Asociacijos
Tauragės miesto vietos veiklos
grupės visuotinio narių
susirinkimo
2024 m. gegužės 21 d.
protokolu Nr. 2/24

ORIGINALAS

**Bendrai finansuojama
Europos Sąjungos**

Tauragės miesto 2023-2029 metų vietos plėtros strategija

Tauragė, 2023 m.

TAURAGĖS MIESTO 2023-2029 M. VIETOS PLĖTROS STRATEGIJA

IVADAS

Tauragės miesto 2023-2029 metų vietos plėtros strategija (toliau - TM VPS) parengta siekiant paskatinti socialinę atskirtį patiriančių ir nepalankioje padėtyje esančių Tauragės miesto gyventojų grupių socialinę ir ekonominę įtrauktį. TM VPS rengta Asociacijai "Tauragės miesto vietos plėtros grupė" įgyvendinant ES lėšomis bendrai finansuojamą projektą Nr. 11-001-T-0002 "Tauragės miesto 2023-2029 metų vietos plėtros strategijos parengimas". TM VPS iškeltas tikslas, uždaviniai ir veiksmai atitinka 2021-2027 m. Europos Sąjungos fondų investicijų programos 4.7 uždavinį „Skatinti aktyvią įtrauktį, siekiant propaguoti lygias galimybes, nediskriminavimą ir aktyvų dalyvavimą, ir gerinti įsidarbinamumą, ypač palankių sąlygų neturinčių grupių“ bei 4.9 uždavinį „Skatinti marginalizuotų bendruomenių, mažas pajamas gaunančių namų ūkių ir nepalankioje padėtyje esančių grupių, įskaitant specialiųjų poreikių turinčius asmenis, socialinę ir ekonominę įtrauktį vykdant integruotus veiksmus, be kita ko, teikti aprūpinimą būstu ir socialines paslaugas“. TM VPS rengta atsižvelgiant į 2022-2030 metų Tauragės regiono plėtros planą, Tauragės rajono savivaldybės 2021-2030 metų strateginį plėtros planą, 2023-2029 metų Tauragės miesto tvarios plėtros strategiją, oficialius statistikos duomenis, susitikimuose su Tauragės nevyriausybinų, bendruomeninių organizacijų, verslo įmonių, savivaldybės ir jos įstaigų bei kitų institucijų atstovais išsakytas įžvalgas ir bendruomenės inicijuotos vietos plėtros projektų idėjas.

TM VPS orientuota į pagalbą, reikalingą socialiai pažeidžiamiausioms Tauragės miesto gyventojų grupėms - socialinę riziką patiriančioms, socialinių įgūdžių stokojančioms šeimoms ir jose augantiems vaikams, neįgaliesiems ir jų šeimų nariams, priklausomybės ligomis sergantiems asmenims, mažiau galimybių turinčiam jaunimui, nepalankioje padėtyje atsidūrusioms, krizes išgyvenančioms šeimoms, senyvo amžiaus asmenims ir jų šeimų nariams, bedarbiams, ekonomiškai neaktyviems ir mažas pajamas turintiems asmenims. TM VPS tikslinė grupė yra ir migrantai (pvz. karo pabėgėliai iš Ukrainos ir kt.), kurie galės dalyvauti visų strategijos veiksmų įgyvendinime lygiateisiškai su vietos gyventojais. Įgyvendinant TM VPS bus išplėstas teikiamų bendruomenėje socialinių paslaugų spektras ir padidinta aprėptis, sudarytos galimybės silpnesniems visuomenės nariams integruotis į ekonomines veiklas. Tikimasi, kad bus įgyvendinti 9 bendruomenės inicijuotos vietos plėtros (toliau - BIVP) projektai, kuriuose dalyvaus mažiausiai 357 asmenys bei bus pasiekta, kad įgyvendinus BIVP, ne mažiau kaip 40 proc. jų dalyvių ir toliau dalyvaus socialinės integracijos veiklose ar darbo rinkoje.

**VIETOS PLĖTROS STRATEGIJOS ĮGYVENDINIMO TERITORIJA IR GYVENTOJŲ, KURIEMS TAIKOMA VIETOS
PLĖTROS STRATEGIJA, APIBRĖŽTIS**

TERITORIJA

Tauragės miestas (toliau - Tauragė) yra Tauragės rajono savivaldybės administracinis ir Tauragės regiono, kurį sudaro Jurbarko rajono, Pagėgių, Šilalės rajono ir Tauragės rajono savivaldybės, centras. Tauragė užima 1 416 ha teritoriją. Tauragės miestas suskirstytas į keletą gyvenamųjų rajonų: Aerodromo (naujausias „miegamasis“ Tauragės miesto rajonas), Beržės, Butkelių (miesto rajonas dešiniajame Jūros krante, kaimo tipo „miegamasis“ rajonas), Centro (čia stovi seniausi ir vertingiausi miesto pastatai, tai Vytauto g. centrinė dalis, Bažnyčių, Respublikos gatvės bei Dariaus ir Girėno gatvės pradžia), Jovarų („miegamasis“ rajonas miesto pietuose), Papušynės, Pramonės mikrorajono (miesto dalis už geležinkelio, miesto industrinis parkas), Tauragės senamiesčio (senoji miesto dalis, kurioje miestas įsikūrė, bet ilgainiui teritorija užstatyta gyvenamaisiais namais), Šemetiškų (didžiausias miesto rajonas, besitęsiantis nuo Bernotiškės g. iki Žaliosios g.), Tarailių, Visbutų bei Žalgirių (miesto rajonas, kuriame gyvena daugiausiai gyventojų ir yra didžiausias jų tankis, kadangi tai blokinių daugiaaukščių namų mikrorajonas). TM VPS bus įgyvendinama visoje Tauragės miesto teritorijoje.

GYVENTOJAI

Remiantis Tauragės rajono savivaldybės administracijos pateiktais duomenimis, 2022 m. pabaigoje Tauragėje gyveno 22060 gyventojų (žr. 1 lentelę*), tai sudarė apie 61 proc. visų Tauragės rajono gyventojų. Didžiausią miesto gyventojų dalį sudarė 45-65 metų asmenys (30,2 proc.), asmenys nuo 25 iki 45 metų sudarė 24,7 proc., 65 ir vyresni asmenys sudarė 22,3 proc., vaikai nuo 0 iki 18 m. sudarė 16,6 proc., o jauni žmonės nuo 18 iki 25 metų sudarė 6,2 proc. Tauragės rajono savivaldybės administracijos (žr. 2 lentelę) pateiktais duomenimis, 2022 m. pabaigoje Tauragėje gyveno 202 darbingo amžiaus asmenys su negalia bei 808 senyvo (pensinio) amžiaus asmenys su negalia. Vaikų su negalia buvo 86. Tauragės rajone (miesto statistikos nėra) gyvena 205 asmenys su intelekto negalia. Šeimų, patiriančių socialinę riziką, 2022 m. Tauragėje buvo 80, tokiose šeimose augo 152 vaikai. Priklausomybės ligomis sergančių asmenų, kurie aktyviai lankėsi Tauragės psichikos sveikatos centre buvo 322 (534 asmenys įtraukti į apskaitą). Jaunimo politikos pagrindų įstatyme yra apibrėžta mažiau galimybes turinčio jaunimo sąvoka -tai jaunimas, neturintis tokių pat sąlygų kaip bendraamžiai savo kompetencijoms ir veikloms plėtoti, nes gyvena nepalankiomis sąlygomis ar patiria socialinių, ekonominių, išsilavinimo, kultūrinių, geografinių sunkumų, turi negalią ir (ar) sveikatos problemų. Remiantis šia sąvoka, prie mažiau galimybių turinčio jaunimo būtų galima priskirti didžiąją dalį Tauragėje gyvenančių jaunų žmonių, nes Tauragė yra miestas, nutolęs nuo didžiųjų miestų, ekonominių, švietimo centrų, kur yra ženkliai didesnės galimybės įgyti išsilavinimą, susirasti patrauklią darbo vietą. Užimtumo tarnybos duomenimis, 2022 m. pabaigoje Tauragėje buvo registruoti 1170 bedarbių, iš jų didžiausią dalį - 638, sudarė bedarbės moterys. Vyresnio amžiaus (50 m. ir vyresnių) bedarbių buvo taip pat reikšminga dalis - 489. Jaunų bedarbių buvo 179 asmenys. Ilgalaikių bedarbių buvo 250. Valstybės duomenų agentūros duomenimis, 2023 m. liepą Migracijos departamento Tauragės skyriuje buvo registruoti 1239 karo pabėgėliai iš Ukrainos, iš jų 119 buvo vaikai iki 6 m., 403 vaikai nuo 6 iki 17 m., 665 asmenys nuo 18 iki 64 metų bei 52 asmenys, vyresni nei 65 metų asmenys.

Tikslinės Tauragės gyventojų grupės į kurias orientuota TM VPS, yra visų pirma socialinę atskirtį jaučiantys -žmonės: socialinę riziką patiriančios šeimos ir jose augantys vaikai, nepalankioje padėtyje atsidūrusios, krizes išgyvenančios šeimos ir asmenys, priklausomybes turintys asmenys, neįgalūs asmenys ir jų šeimų nariai, mažiau galimybių turintis jaunimas bei senyvo amžiaus asmenys ir jų šeimų nariai, bedarbiai ir ekonomiškai neaktyvūs, mažas pajamas turintys asmenys bei asmenys, kurie nori pradėti ar vystyti verslą (įskaitant savarankišką veiklą pagal individualią veiklą ar verslo liudijimą). TM VPS tikslinė grupė yra ir migrantai (pvz. karo pabėgėliai iš Ukrainos ir kt.), kurie galės dalyvauti visų strategijos veiksmų įgyvendinime lygiateisiškai su vietos gyventojais.

**Čia ir toliau tekste minimi paveikslai ir lentelės pateikiami Tauragės miesto 2023-2029 metų vietos plėtros strategijos I priede "Paveikslai ir lentelės"*

TERITORIJOS, KURIAI RENGIAMA VIETOS PLĖTROS STRATEGIJA, ANALIZĖ

POREIKIŲ IR GALIMYBIŲ ANALIZĖ

1. Demografinė padėtis Siekiant įvertinti demografinę padėtį Tauragėje, analizuoti penkerių metų rodikliai iš oficialių statistikos šaltinių. Jie rodo, kad per pastaruosius penkerius metus Tauragės rajone gyventojų sumažėjo 1,8 proc., o Tauragėje - 1,4 proc. (žr. 1 pav.*). Kadangi Valstybės duomenų agentūra daugumą rodiklių pateikia apie visą Tauragės rajoną, toliau šioje ir kitose teritorijos analizės dalyse analizuojami ne tik miesto, bet ir bendri rajono rodikliai, darant prielaidą, kad panašios tendencijos vyrauja ir Tauragės mieste, kurio gyventojai sudaro apie 61 proc. savivaldybės populiacijos. Bendrasis natūralios kaitos rodiklis (tenkantis 1000 gyventojų) Tauragės rajone išliko neigiamas ir kasmet augo (2017 m. jis sudarė -4,9, o 2021 m. - -11), ši tendencija būdinga ir Tauragės regionui, ir visai šaliai (žr. 2 pav.). Gimstamumo rodiklis Tauragės rajone per penkerius metus sumažėjo (2017 m. jis sudarė 10,4, 2021 m. - 7) ir buvo panašus į šalies vidurkį.

Remiantis Tauragės miesto seniūnijos duomenimis, 2018-2022 m. visų grupių gyventojų skaičius Tauragėje nuosekliai mažėjo (žr. 1 lentelę), išskyrus 65 m. ir vyresnius asmenis, kurių skaičius išaugo 13,2 proc. ir 7-16 m. vaikus, kurių skaičius paaugo 4,9 proc. Labiausiai sumažėjo asmenų skaičius jauno amžiaus gyventojų 18-25 m. grupėje (-28,5 proc.).

Bendrasis išvykimo ir emigracijos rodiklis (tenka 1000 atitinkamo amžiaus žmonių), Tauragės rajone sumažėjo (2017 m. jis sudarė 47,8, o 2021 m. - 36,6). Pastebėtina, kad tiek gimstamumo, tiek natūralios kaitos, tiek išvykimo/emigracijos rodikliai Tauragės rajone yra geresni nei bendri Tauragės regiono rodikliai, tačiau šiek tiek prastesni nei šalies. Rengiant TM VPS, diskusijose su visuomene, buvo identifikuota problema, kad jauno amžiaus gyventojai dėl galimybių įgyti išsilavinimą, gauti gerai apmokamą darbo vietą, turėti didesnę paslaugų šeimai ir vaikams spektrą, dažnai išvyksta iš Tauragės miesto ir rajono į kitas Lietuvos savivaldybes (didžiuosius miestus) ar užsienį.

Gyventojų senėjimas yra bendra šalyje stebima tendencija, ne išimtis yra ir Tauragės rajonas. Demografinės senatvės koeficientas (žr. 5 pav.) Tauragės rajone pastaruosius 5 metus padidėjo nuo 141 iki 146. Medianinis gyventojų amžius Tauragės rajono savivaldybėje per pastaruosius metus išaugo nuo 45 m. iki 46 m. (2022 m. duomenys) ir buvo aukštesnis nei vidutiniškai Lietuvos Respublikoje (44 m.) (žr. 3 lentelę). Tauragės rajone, kaip ir visoje šalyje, stebimas labai ženklus atotrūkis yra tarp vyrų - 43 m. ir moterų - 49 m. medianinio amžiaus.

Demografinių rodiklių analizė rodo, kad Tauragėje natūrali gyventojų kaita yra neigiama, gyventojų medianinis amžius auga, mažėja jauno amžiaus gyventojų procentinė dalis. Ir, nors išvykimo ir emigracijos mastai nagrinėjamu laikotarpiu mažėjo, pastebima tendencija, jog jauni asmenys išvyksta studijuoti ar dirbti į kitas šalies savivaldybes ar užsienį, ten įsitvirtina ir nebegrįžta gyventi į gimtąjį kraštą. Nuolat didėja

2. Socialinė aplinka. Tauragės miesto savivaldybės administracijos duomenimis (žr. 3 lentelę), Tauragėje 2022 m. buvo 80 šeimų, patiriančių socialinę riziką. Šiose šeimose augo 152 vaikai. 2018-2022 m. šių šeimų ir jose augančių vaikų skaičius išliko panašus, reikšmingų pokyčių nenustatyta. Minėtoms šeimoms teikiamos socialinių įgūdžių ugdymo ir palaikymo paslaugos, jose augantiems vaikams teikiamos priežiūros paslaugos vaikų dienos centruose. Pastarąsias paslaugas Tauragės miesto teritorijoje teikia Tauragės šeimos gerovės centras ir kelios nevyriausybinės organizacijos. Rengiant TM VPS, vykusiose diskusijose su visuomene, išryškėjo problema, kad mieste veikiančioms vaikų dienos centrų yra reikalingas atnaujinimas ir paslaugų plėtra, kad būtų galima priimti didesnę socialinės priežiūros stokojančių vaikų skaičių.

Tauragėje, remiantis Savivaldybės administracijos pateiktais duomenimis (žr. 3 lentelę), 2022 m. gyveno 808 senyvo (pensinio) amžiaus asmenys su negalia (jų skaičius, lyginant su 2018 m. padidėjo 9,2 proc.), 221 darbingo amžiaus asmenų su negalia (jų skaičius, lyginant su 2018 m. išaugo 14,9 proc.) bei 86 vaikai su negalia (jų skaičius, lyginant su 2018 m., sumažėjo 12,8 proc.). Tauragės rajone (miesto statistika nėra priinama) gyveno 205 asmenys su intelekto negalia. 2022 m. Tauragės psichikos sveikatos centre į apskaitą buvo įtraukti 534 asmenys, sergantys priklausomybės ligomis, iš jų 322 aktyviai dalyvavo psichikos sveikatos programose. 269 asmenys, sergantys priklausomybės ligomis, per 2022 m. kreipėsi dėl priklausomybių įveikimo konsultantų paslaugų (Tauragės rajono savivaldybės visuomenės sveikatos biure), tokių asmenų skaičius kasmet augo. Rengiant TM VPS organizuotose diskusijose su visuomene, buvo išsakyta problema, kad neįgaliesiems yra sunku įsidarbinti ir identifikuotas poreikis, kad neįgalūs asmenys turėtų galimybes integruotis į darbo rinką, sukuriant jiems darbo vietas, atitinkančias jų galimybes (pavyzdžiui, žmonės su intelekto negalia galėtų būti užimti socialinėse dirbtuvėse). Tai pagerintų jų savivertę, suteiktų galimybes užsidirbti lėšų pragyvenimui. Suteikus socialines paslaugas neįgaliesiems asmenims, palengvėtų ir jų šeimų narių padėtis - jie galėtų laiką, kurį skirdavo intensyviai artimųjų priežiūrai,

<p>Valstybės duomenų agentūros pateikiama statistika rodo, kad Tauragės rajono gyventojai patiria didesnę skurdo riziką nei vidutiniškai šalyje. Socialinės pašalpos (kuri skiriama labai mažas pajamas turintiems asmenims) gavėjų skaičius, tenkantis 1 tūkst. gyventojų, Tauragės rajone pastaruosius keturis metus sumažėjo nuo 41 iki 31, tačiau išliko aukštesnis nei vidutiniškai šalyje (24 asmenys 2021 m.) (žr. 6 pav.). Prastoje ekonominėje padėtyje dažnai atsiduria vieniši tėvai, auginantys vaikus. Štai socialinę pašalpą gaunančių šeimų, kurias sudaro tik vienas iš tėvų ir vaikai, dalis, palyginti su visomis socialinę pašalpą gaunančiomis šeimomis, Tauragės rajone per 2017-2021 m. ženkliai išaugo (nuo 16,5 iki 31,1 proc.) ir buvo didesnė nei šalyje (25 proc., 2021 m.) (žr. 7 pav.).</p>
<p>Tauragės mieste, remiantis Savivaldybės administracijos pateiktais duomenimis (žr. 14 pav.), pastaraisiais metais nuo 71,1 proc. iki 87,9 proc. išaugo vaikų, dalyvaujančių ikimokykliniame ugdyme, dalis palyginti su atitinkamo amžiaus vaikais, tačiau vietų skaičius ikimokyklinio ugdymo įstaigose vis dar nepatenkina paklauskos. Tauragės miesto tvarios plėtros strategijoje**** rašoma, kad 2017 m. pabaigoje nepatekusių į darželius skaičius buvo 94, 2018 m. – 189, 2019 m. – 122, 2020 m. – 121, 2021 m. rugsėjo 1 d. – 71. Vietų stoka ikimokyklinio ugdymo įstaigose nulemia jaunų šeimų, auginančių mažus vaikus, nepalankią padėtį - negalint leisti vaiko į darželį, vienas iš šeimos narių yra priverstas likti namuose. Rengiant TM VPS, viešuose renginiuose bendraujant su miesto gyventojams, buvo identifikuotas poreikis organizuoti verslumo mokymus, teikti paramą verslo pradžiai, suteikiant galimybę tokiems tėvams dirbti iš namų, derinant veiklas su vaikų priežiūra.</p>
<p>Jau anksčiau aptarta, kad Tauragės mieste pastaraisiais metais, daugėja asmenų, priklausančių 65 ir vyresnių amžiaus grupei. Ši visuomenės grupė vis dar patiria socialinę atskirtį dėl mažų pajamų. Pavyzdžiui, 65 metų ir vyresnių socialinės pašalpos gavėjų skaičius, tenkančio 10 tūkst. 65 metų ir vyresnių gyventojų, rodiklio reikšmė Tauragės rajone, nors pastaraisiais metais ir mažėjo (žr. 8 pav.), bet buvo didesnė nei vidutiniškai šalyje. Tai rodo, kad dalis senjorų gyvena skurdami. Rengiant TM VPS, konsultacijose su Tauragės visuomene, buvo identifikuotos problemos, kad viena dalis mieste gyvenančių senjorų yra silpnos sveikatos ir jiems trūksta įvairios socialinės pagalbos, kita dalis darbinę karjerą baigusiu senjorų patiria ir vienišumo jausmą, mažėja jų savivertė, kenčia psichinė sveikata. Tauragės mieste stokojama senjorams teikiamų socialinės globos, socialinės priežiūros, sociokultūrinių užimtumo paslaugų, o jų poreikis yra vis augantis, didėjant senyvo amžiaus asmenų daliai. Išplėtojus socialines paslaugas, palengvėtų našta ir senyvo amžiaus neįgalių asmenų šeimų nariams, jie turėtų</p>
<p>Socialinių paslaugų gavėjų skaičius Tauragėje (žr. 4 lentelę) per penkerius metus padidėjo praktiškai visose grupėse. Tai liudija, kad Tauragės rajono savivaldybė investuoja į socialinių paslaugų plėtrą tiek savo įstaigose, tiek pirkdama paslaugas iš NVO sektoriaus arba remdama šio sektoriaus projektus. Remiantis Tauragės rajono savivaldybės 2022 m. socialinių paslaugų plane*** pateikiama informacija, didžiausia socialinių paslaugų teikėja Tauragės mieste ir rajone yra BĮ Tauragės šeimos gerovės centras, tačiau veikia ir virš 20 aktyvių nevyriausybinių sektoriaus organizacijų bei bendruomenių, kurios savivaldybės užsakymu teikia įvairias socialines paslaugas. Tauragės rajono savivaldybė daug dėmesio ir lėšų skiria nevyriausybinių ir bendruomeninių organizacijų stiprinimui ir plėtrai, 2022 m. visų sričių nevyriausybinių ir bendruomeninių organizacijų projektams paremti skirta 801,9 tūkst. Eur., ši suma sudarė maždaug 1,2 proc. savivaldybės biudžeto.</p>
<p>Panagrinėjus Valstybės duomenų agentūros teikiamus statistikos duomenis, matyti, kad Tauragės rajone pastaruosius penkerius metus mažėjo užregistruotų asmenų, nukentėjusių nuo nusikaltimų artimoje aplinkoje, tenkančių 100 tūkst. atitinkamo amžiaus gyventojų, skaičius (žr. 9 pav.), atitinkamai sumažėjo ir nuo smurto artimoje aplinkoje nukentėjusių vaikų skaičius (žr. 10 pav.), tačiau skaičiai vis dar yra reikšmingi. Ženkliai sumažėjo ir nepilnamečių padarytų nusikalstamų veikų, palyginti su ištirtomis, dalis (žr. 11 pav.). Taip pat sumažėjo nepilnamečių, įtariamų padarius nusikalstamas veikas, skaičius, tenkantis 100 tūkst. 14-17 metų amžiaus vaikų, 2021 m. jis sudarė 693 asmenis ir buvo šiek tiek aukštesnis nei šalies rodiklis (721), palyginti 2018 m. Tauragės rajone minėtas rodiklis sudarė 1872 asmenis, kai šalyje - 1218 asmenis (žr. 12 pav.). Remiantis Tauragės apskrities vyriausiojo policijos komisariato 2021 m. ataskaita matyti, jog Tauragėje nusikalstamas veikas įvykdė 170 jaunuolių. Tauragės rajono savivaldybė, pasitelkdama pavaldžias įstaigas ir nevyriausybinių sektorių, vykdo intensyvų prevencinį darbą su socialinės rizikos šeimomis bei jaunimu. Pažymėtina, kad ženklus proveržis pasiektas dirbant su jaunimu - atvirojusius jaunimo centrus ir atvirąsias jaunimo erdves lankančių jaunuolių skaičius per 2018-2022 m. išaugo nuo 600 iki 1600 asmenų (žr. 13 pav.). Atvirieji jaunimo centrai ir atvirojosios jaunimo erdvės savo veikla prisideda prie nusikalstamumo problemos sprendimo, suteikdamos jaunimui kitas veiklos</p>
<p>Analizuojant duomenis apie švietimo įstaigų lankymą Tauragės mieste 2018-2022 m. (žr. 15 pav.), matyti, kad mokinių skaičius bendrojo ugdymo mokyklose augo. Tai nulėmė mokyklų tinklo optimizavimas, kai sumažinus mokyklų skaičių kaimo vietovėse, mokiniai atvyksta į miesto mokyklas. Mokinių, dalyvaujančių neformalaus ugdymo veiklose, dalis 2018-2022 m. (žr. 5 lentelę) Tauragės rajone sumažėjo nuo 32,4 proc. iki 27,6 proc., o Tauragės mieste (žr. 15 pav.) per tą patį laikotarpį jis ūgtelėjo nuo 48,6 iki 50,1 proc., tai irgi įtakoją pokyčiai mokyklų tinkle. Nors atrodytų, kad Tauragės miesto mokinių, užimtų neformaliojo ugdymo veiklomis, dalis yra nemaža, tačiau visgi maždaug pusė moksleivių po pamokų neturi prasmingo užsiėmimo.</p>

Rengiant TM VPS, su miesto visuomenės atstovais išdiskutuota, kad labai aktualus yra atviros jaunimo erdvės atsiradimas tankiausiai apgyvendintame Žalgirių gyvenamajame rajone. Šio rajono mokyklos ir vietos bendruomenės neturi pakankamų pajėgumų sukurti į vietinio jaunimo poreikius orientuotų veiklų. Su jaunimu dirbančios organizacijos informavo 2021 m. atlikusios nedidelės apimties apklausą apie jaunimo praleidimo galimybių gerinimą Tauragėje, kuria išsiaiškinta, kad jaunimas pageidauja erdvių esančių arti ugdymo įstaigų, kuriose galėtų leisti laisvalaikį po pamokų. Atvira jaunimo erdvė Žalgirių mikrorajone būtų patogi Žalgirių gimnazijos, Šaltinio progimnazijos, bei Martyno Mažvydo progimnazijos mokiniams. Joje vyktų atvirasis darbas su jaunimu, profesinis orientavimas, darbas su jaunomis šeimomis, užimtumas mažiau galimybių turinčiam jaunimui, darbas su negalia turinčiu jaunimu, psichologinių konsultacijų teikimas. Žalgirių mikrorajone esančiuose ugdymo įstaigose 2022-2023 mokslo metais mokėsi 655 14-19 metų jaunuoliai, kurie yra potencialūs šių paslaugų gavėjai. Šis skaičius dar išauga priskaičiuojant nedirbančius ir nesimokančius jaunuolius, jaunas šeimas.

Apibendrinant socialinės aplinkos analizę, galima pasakyti, kad didžiausią socialinę atskirtį Tauragėje jaučia socialinę riziką patiriančiuose šeimose augantys vaikai, neįgalūs asmenys bei jų šeimų nariai, priklausomybės ligomis sergantys asmenys, kurie patiria sunkumų integruojantis į visuomenę. Socialinių globos, priežiūros bei sociokultūrinių paslaugų stokoja 65 m. ir vyresni asmenys. Tauragėje gan aktyviai vykdomas atviras darbas su jaunimu, tačiau jaunimui trūksta prasmingų veiklų tankiausiai apgyvendintame Tauragės gyvenamajame rajone - Žalgiriuose. Jaunos šeimos atsiduria nepalankioje padėtyje dėl to, kad mieste nepakankamai išplėtotos mažamečių vaikų priežiūros ir užimtumo paslaugos, tokių šeimų nariams sunku derinti darbinės veiklas su vaikų priežiūra. Smurto artimoje aplinkoje rodikliai pastaraisiais metais mažėja, tačiau smurto aukų skaičius išlieka reikšmingas. Tauragės rajono savivaldybė, laikydama nacionalinės politikos, nuolat plečia socialinių paslaugų įvairioms visuomenės grupėms spektrą ir aprėptį, aktyviai vykdo prevencines veiklas, reikšmingai remia nevyriausybinių bei bendruomeninių sektorius ir yra jiems perdavusi teikti nemažai įvairių paslaugų.

3. Ekonominė situacija. Tauragė yra administracinis regiono centras, mieste ir jo prieigose veikia 2 koncentruotos pramonės zonos (viena – pietvakarinėje Tauragės dalyje Pramonės g., kita – šiaurės vakarinėje dalyje, Tarailių mikrorajone (Tauragės miesto dalis) ir Taurų kaime). Šie du privalumai lemia, kad Tauragės rajono savivaldybė pagal ekonominius rodiklius yra regiono lyderė. Ekonominę situaciją atspindinčių rodiklių visuma rodo, kad Tauragės rajone, o atitinkamai ir Tauragės mieste, rodikliai pastaraisiais metais gerėja. Tačiau lyginant su bendrais šalies ekonominiais rodikliais, vis dar stebimas gana ženklus atotrūkis. Valstybės duomenų agentūros pateikiami 2017-2021 m. duomenys (žr. 16 pav.) rodo, kad tiesioginių užsienio investicijų kiekis, tenkantis vienam gyventojui, Tauragės rajone išaugo beveik dvigubai ir 2021 m. jau sudarė 1333 Eur (2017 m. - 720 Eur), tačiau išliko ženkliai mažesnis nei vidutiškai šalyje (9661 Eur). Tą patį galima pasakyti ir apie materialines investicijas, tenkančias vienam gyventojui (žr. 17 pav.), šio rodiklio reikšmė taip pat ūgtelėjo nuo 1336 Eur (2017 m.) iki 1596 Eur (2021 m.), tačiau buvo daugiau nei dvigubai žemesnė nei vidutiniškai šalyje (3718 Eur, 2021 m.). Materialinių investicijų struktūra 2021 m. (žr. 18 pav.) atspindi, jog Tauragės rajone daugiausiai investuoja transporto ir saugojimo, kasybos ir karjerų eksploatavimo bei apdirbamosios gamybos srityje veikiantys ūkio subjektai bei viešasis sektorius. Tai yra nedidelę pridėtinę vertę generuojantys sektoriai. Todėl, nors pridėtinės vertės gamybos sąnaudomis pagal veiklos vykdymo vietą (nefinansų įmonių), tenkančios vienam dirbančiajam, rodiklis Tauragės rajono savivaldybėje per pastaruosius penkerius metus išaugo nuo 13,3 iki 18,4 Eur, tačiau buvo ženkliai žemesnis nei šalies rodiklis (26,6 Eur 2021 m.) (žr. 19 pav.).

Tauragės rajone veikiančių ūkio subjektų skaičius išaugo nuo 1103 (2019 m. pradžioje) iki 1198 (2023 m. pradžioje) (20 pav.). Smulkaus ir vidutinio verslo (SVV) subjektų skaičius taip pat didėjo nuo 922 (2019 m. pradžioje) iki 991 (2023 m. pradžioje) (žr. 21 pav.). Tai rodo, kad įmonės steigiasi gana aktyviai, nors lyginant šalies mastu, Tauragės rajone gyventojų verslumas yra žemesnis: 2023 m. pradžios duomenimis šalyje 1000 gyventojų teko 34,9 veikiančios SVV, o Tauragės rajone atitinkamai - 26,4 SVV (žr. 22 pav.).

<p>Palyginti nedidelės įmonių investicijos į plėtrą, vyraujantys žemos pridėtinės vertės verslai lemia, kad vidutinis mėnesinis darbo užmokestis (bruto) Tauragės rajone yra 19,5 proc. žemesnis nei šalyje. Valstybės duomenų agentūros duomenimis, 2022 m. III k. vidutinis mėnesinis darbo užmokestis Tauragės rajone sudarė 1438,1 Eur, o šalyje - 1787,1 Eur (žr. 23 pav.).</p> <p>Pastarųjų penkerių metų registruotų bedarbių ir darbingo amžiaus žmonių santykio, proc., rodiklio analizė (žr. 24 pav.) rodo, kad tiek šalyje, tiek Tauragės mieste, tiek regione, nedarbo lygį atspindinčio rodiklio reikšmė buvo šoktelėjusi į aukštumas 2020-2021 m. ir tai daugiausiai lėmė su Covid-19 pandemija susiję veiksniai. 2022 m. rodiklio reikšmė sugrįžo į prieš pandemiją buvusią reikšmę ir Tauragės rajone sudarė 8,4 proc. (tai žemesnis rodiklis nei regione ir šalyje). Užimtumo tarnybos duomenimis, Tauragės mieste registruotų bedarbių ir darbingo amžiaus gyventojų santykio rodiklis buvo kiek aukštesnis nei Tauragės rajone ir 2022 m. pabaigoje sudarė 9,2 proc. 2022 m. pabaigoje Tauragėje buvo registruota 1170 bedarbių (žr. 5 lentelę): 54,5 proc. jų sudarė moterys, 41,8 proc. - vyresni kaip 50 m. bedarbiai, 21,4 proc. - ilgalaikiai bedarbiai ir 15,3 proc. - jauni bedarbiai (16-29 m.). Nepaisant to, kad registruotų bedarbių skaičius yra pakankamai didelis, Tauragės verslininkams yra sunku surasti kvalifikuotų darbuotojų. Tai rodo struktūrinio nedarbo egzistavimą, kai darbo jėgos pasiūlos struktūra neatitinka jos paklausos struktūros. Laisvų darbo vietų bedarbiai negali užimti, nes neturi reikiamos profesijos, kvalifikacijos. 2022-2030 m. Tauragės regiono plėtros plane** rašoma, kad Tauragės apskrities verslininkų asociacijos (toliau –TAVA) indikacija, verslui trūksta kvalifikuotos darbo jėgos. Veikiantis profesinio rengimo centras bei kolegija nepakankamai orientuoti į verslui reikalingų profesijų darbuotojų parengimą.</p>			
<p>Užimtumo tarnybos atlikto tyrimo duomenimis, dauguma darbdavių 2021 m. patyrė sunkumų apsirūpinant reikiamos kvalifikacijos darbo jėga. Paklausiausios profesijos, kurių darbuotojų 2022 m. labiausiai stigo Tauragės mieste, išvardintos 6 lentelėje, tai psychologai, buhalteriai, gamybos inžinieriai, apskaitininkai, pamainos meistrai, vairuotojai, kvalifikuoti darbininkai ir kt. Rengiant TM VPS, buvo organizuotos diskusijos su nevyriausybinį organizacijų ir verslo atstovais, kurių metu paaiškėjo, kad Tauragės mieste įsikūrusios įmonės dažnai yra priverstos ieškoti kvalifikuotų darbuotojų kituose regionuose, o gyventojai yra gana pasyvūs ir dažnai nedirba pradėti nuosavo verslo.</p>			
<p>Ekonominių rodiklių analizė parodė, kad Tauragės rajone ir mieste ekonominė situacija yra geresnė nei bendrai Tauragės regione, tačiau prastesnė nei šalies vidurkis. Tauragėje mažiau sulaukiama tiesioginių užsienio ir materialinių investicijų, vidutinis mėnesinis darbo užmokestis yra žemesnis nei vidutiniškai šalyje. Nors įmonių skaičius auga, verslumo rodiklis yra prastesnis nei šalies vidurkis, žemesnis ir pridėtinės vertės, tenkančios vienam dirbančiajam, rodiklis, aktuali struktūrinio nedarbo problema.</p>			
<p>*Čia ir toliau tekste minimi paveikslai ir lentelės pateikiami Tauragės miesto 2023-2029 metų vietos plėtros strategijos 1 priede "Paveikslai ir lentelės"</p>			
<p>**2022-2030 m. Tauragės regiono plėtros planas, patvirtintas Tauragės regiono plėtros tarybos 2023 m. vasario 3 d. sprendimu Nr. TS-1, https://tauragesregionas.lt/wp-content/uploads/2023/04/TS-7-priedas-Taurages-RPPI-20230414-redakcija.pdf</p>			
<p>***Tauragės rajono savivaldybės 2022 m. socialinių paslaugų planas, patvirtintas Tauragės rajono savivaldybės tarybos 2022 m. balandžio 27 d. sprendimu, Nr. 1-123 https://teisineinformacija.lt/taurage/document/29820</p>			
<p>****2023-2029 m. Tauragės miesto tvarios plėtros strategija, patvirtinta Tauragės rajono savivaldybės tarybos 2023 m. vasario 1 d. sprendimu Nr. 1-29, https://teisineinformacija.lt/taurage/document/31783</p>			
STIPRYBIŲ, SILPNYBIŲ, GALIMYBIŲ IR GRĖSMIŲ ANALIZĖ			
STIPRYBĖS		SILPNYBĖS	
1.	Mažėjantys gyventojų išvykimo ir emigracijos mastai.	1.	Nepakankamai išplėtos socialinės paslaugos nuolat augančiai 65 m. ir vyresnių asmenų grupei.
2.	Tauragės rajono savivaldybės dėmesys ir investicijos į socialinių paslaugų plėtrą, pagalba nevyriausybiniam sektoriui ir bendruomenėms.	2.	Mažėjanti jauno amžiaus gyventojų dalis bendroje populiacijos struktūroje, nulemta natūralios neigiamos kaitos ir migracijos.
3.	Įgyta sėkminga patirtis vykdant atvirą darbą su jaunimu	3.	Didelis socialinę riziką, smurtą artimoje aplinkoje patiriančių, socialinių įgūdžių stokojančių šeimų ir jose augančių vaikų skaičius
4.	Tauragės mieste ir jo getimybėse dirba pakankamai sėkmingi verslai, įkurtos sėkmingai veikiančios pramonės zonos, dėl to gerėja ekonominiai rodikliai	4.	Moterys, vyresni kaip 50 metų asmenys bei neįgalūs asmenys patiria sunkumų integruojantis į darbo rinką.

		5.	Nepakankamai išplėtos paslaugos jaunimui, ypač tankiausiai apgyvendintame Žalgirių gyvenamajame rajone.
		6.	Žemesnis nei vidutiniškai šalyje darbo užmokestis, nulemtas santykinai nedidelių investicijų ir vyraujančių mažos pridėtinės vertės verslų, žemesnis gyventojų verslumas.
GALIMYBĖS		GRĖSMĖS	
1.	Nacionaliniu mastu skatinama perduoti dalį viešųjų paslaugų nevyriausybiniam sektoriui ir bendruomenėms.	1.	Senstančios visuomenės tendencijos
2.	Galimybė gauti ES finansavimą bendruomenės socialinės ir ekonominės įtraukties projektams vykdyti	2.	Ekonominis nuosmukis (recesija) Europoje ir šalyje

**VIETOS PLĖTROS STRATEGIJOS TIKSLAI, UŽDAVINIAI IR JŲ ĮGYVENDINIMO STEBĖSENOS RODIKLIAI,
ĮSKAITANT IŠMATUOJAMAS REZULTATO SIEKTINAS REIKŠMES**

<p>1. TIKSLAS – Skatinti socialinę atskirtį patiriančių ir nepalankioje padėtyje esančių Tauragės gyventojų grupių socialinę ir ekonominę įtrauktį</p> <p>Tikslas pilnai atliepia atliktą teritorijos poreikių ir galimybių analizę. Analizėje nustatyta, kad dalis Tauragės gyventojų patiria socialinę atskirtį arba dėl skirtingų priežasčių yra nepalankioje padėtyje. Pagrindines tokių gyventojų grupes sudaro socialinę riziką patiriančios, socialinių įgūdžių stokojančios šeimos ir jose augantys vaikai, senyvo amžiaus asmenys ir jų šeimos nariai, mažiau galimybių turintis jaunimas, neįgalūs ir priklausomybės ligomis sergantys asmenys ir jų šeimų nariai, bedarbiai, ekonomiškai neaktyvūs, mažas pajamas turintys gyventojai. Tikslas aprėpia analizėje identifikuotus Tauragės gyventojų poreikius: 1) socialinių paslaugų plėtra senyvo amžiaus bei asmenims turintiems intelekto ir (ar) psichikos negalią ir jų šeimų nariams; 2) atviro darbo su jaunimu ir kitų paslaugų rūšių plėtra mažiau galimybių turinčiam jaunimui; 3) socialinių paslaugų teikimas socialinę riziką patiriančioms šeimoms ir jose augantiems vaikams; 4) gyventojų kompetencijų stiprinimas siekiant pagelbėti įsidarbinti, pradėti ar plėtoti verslą (taip pat ir socialinį verslą). Pasinaudojant ES, valstybės ir savivaldybės parama, skiriama minėtoms tikslinėms grupėms bei nevyriausybinių ir bendruomeninio sektoriaus stiprinimui, siekiama išplėtoti socialines paslaugas aukščiau nurodytoms tikslinėms grupėms, suteikti bedarbiams, ekonomiškai neaktyviems ir mažas pajamas turintiems asmenims galimybes užsidirbti, vystyti smulkius verslus. Dalis miestui aktualių naujų socialinių paslaugų bus sukurta paremiant socialinio verslo plėtros projektą. Tikslas pasirinktas norint aukščiau išvardintais būdais sušvelninti socialinę atskirtį tarp gyventojų. Šis tikslas taipogi atitinka su 2021-2027 m. Europos Sąjungos fondų investicijų programos uždavinius: 4.7 uždavinį „Skatinti aktyvią įtrauktį, siekiant propaguoti lygias galimybes, nediskriminavimą ir aktyvų dalyvavimą, ir gerinti įsidarbinamumą, ypač palankių sąlygų neturinčių grupių“ bei 4.9 uždavinį „Skatinti marginalizuotų bendruomenių, mažas pajamas gaunančių namų ūkių ir nepalankioje padėtyje esančių grupių, įskaitant specialiųjų poreikių turinčius asmenis, socialinę ir ekonominę įtrauktį vykdant integruotus veiksmus, be kita ko, teikti aprūpinimą būstu ir socialines paslaugas“.</p>

TIKSLO 1 ALTERNATYVA	TIKSLO 2 ALTERNATYVA
<p>Pirmoji tikslo alternatyva - <i>"Skatinti socialinę atskirtį patiriančių ir nepalankioje padėtyje esančių Tauragės gyventojų grupių socialinę ir ekonominę įtrauktį"</i>. Ši alternatyva pasirinkta, nes ji yra aiškiai apibrėžia tikslines grupes bei veiklos kryptis - norint pagelbėti tikslinių grupių asmenims, būtina išvystyti tiek socialines paslaugas, tiek sudaryti galimybes įsidarbinti ar susikurti darbo vietą sau pačiam - pradėti verslą.</p>	<p>Antroji tikslo alternatyva - <i>"Plėtoti Tauragėje socialines paslaugas ir stiprinti bendruomenines organizacijas"</i>. Ši alternatyva atmesta, nes ji neapima svarbių problemų, nurodytų SSGG analizės silpnybėse (žemo gyventojų verslumo, apsunkintos kai kurių tikslinių grupių integracijos į darbo rinką) sprendimo.</p>

	Rezultato rodiklio pavadinimas	Pradinė reikšmė (2023)	Siekiamą reikšmė (2029)
1.	Bendruomenės inicijuotos vietos plėtros (BIVP) projektų veiklų dalyvių, kurie po dalyvavimo veiklose toliau dalyvauja socialinei integracijai skirtose veiklose ir (ar) darbo rinkoje, dalis	0	40
2.	Paramą gavusiuose subjektuose sukurtos darbo vietos, vnt.	0	3,65

<p>1.1 UŽDAVINYS – Plėtoti socialinių paslaugų spektrą ir aprėpti socialiai pažeidžiamiems ir nepalankioje padėtyje esantiems Tauragės gyventojams</p> <p>Šis uždavinys yra nukreiptas į SSGG analizėje įvardintų 1,3,4,5 silpnųjų sprendimą, pasinaudojant 2,3 stiprybėmis, pasinaudojant 1,2 galimybėmis ir sušvelninant 1,2 grėsmes. Uždaviniu siekiama sudaryti galimybę išplėtoti paslaugų spektrą ir aprėpti šioms tikslinėms grupėms - socialinę riziką patiriančioms šeimoms ir jose augantiems vaikams, senyvo amžiaus asmenims ir jų šeimų nariams, mažiau galimybių turinčiam jaunimui, asmenims su negalia (tame tarpe su intelekto negalia) ir jų šeimų nariams, priklausomybės ligomis sergantiems asmenims, šeimoms bei asmenims, patiriantiems krizes. Visose veiklose kaip tikslinė grupė, lygiomis teisėmis su kitais miesto gyventojais, galės dalyvauti ir migrantai (pavyzdžiui, karo pabėgėliai iš Ukrainos). Tikimasi, kad įgyvendint šį uždavinį bus pasiekta produkto rodiklio reikšmė - įgyvendinti nemažiau kaip 7 BIVP projektai. Numatomas tikslinių grupių dalyvių skaičius - 342 asmenys. Uždavinys pasirinktas dėl to, jog atlikta poreikių ir galimybių analizė parodė, kad aukščiau išvardintoms tikslinėms grupėms yra būtinas naujų socialinių paslaugų rūšių atsiradimas ir esamų socialinių paslaugų plėtra, nes aprėptis yra nepakankama.</p>

	Produkto rodiklio pavadinimas	Pradinė reikšmė	2023	2024	2025	2026	2027	2028	Siekiamą reikšmė
1.	BIVP projektai, kuriuos įgyvendino NVO ir (arba) kurie įgyvendinti kartu su partneriu	0				2	1	4	7
2.	BIVP projektų dalyvių skaičius	0			20	100	152	70	342

1.1 UŽDAVINIO 1 ALTERNATYVA	1.1 UŽDAVINIO 2 ALTERNATYVA
1 uždavinio alternatyva "Plėtoti socialinių paslaugų spektrą ir aprėptį socialiai pažeidžiamiems ir nepalankioje padėtyje esantiems Tauragės gyventojams". Ši alternatyva pasirinkta , nes ji puikiai atspindi pasirinktą tikslinę grupę, yra nukreipta į naujų socialinių paslaugų, kurių Tauragės mieste iki šiolei nebuvo (pvz., socialinių dirbtuvių ir pan.) kūrimą ir jau teikiamų socialinių paslaugų aprėpties didinimą (NVO vykdančių BIVP projektus, šios paslaugos pasieks didesnę skaičių Tauragės gyventojų)	2 uždavinio alternatyva "Plėtoti nevyriausybinių organizacijų teikiamas socialines paslaugas Tauragėje". Ši alternatyva atmesta , nes tokia uždavinio formuluoje yra per siaura, orientuota tik į nevyriausybinių sektoriaus organizacijas (o socialines paslaugas partnerystėje gali teikti ir viešojo sektoriaus organizacijos, verslo, ypač socialinio verslo, subjektai), be to formuluoje neįvardina, kuriomis kryptimis socialinės paslaugos būtų plėtojamos (pvz., plečiamas paslaugų spektras sukuriant naujas paslaugas, išplečiama aprėptis didinant klientų skaičių ir pan.)

1.2 UŽDAVINYS – Skatinti Tauragės gyventojų verslumą ir integraciją į darbo rinką
Šis uždavinys nukreiptas į SSGG analizėje silpnybėse Nr. 2.4,6 identifikuotų problemų sprendimą, pasitelkiant 1,4 stiprybes, išnaudojant 2 galimybes bei sušvelninant 2 grėsmes. Uždaviniu siekiama sudaryti sąlygas bedarbiams, ekonomiškai neaktyviems, mažas pajamas gaunantiems Tauragės gyventojams įgyti kompetencijų ir pradėti smulkų verslą, taip pat suteikti galimybes jiems įgyti naujų kompetencijų. Svarbu pabrėžti tai, kad visose veiklose kaip tikslinė grupė, lygiomis teisėmis su kitais miesto gyventojais, galės dalyvauti ir migrantai (pavyzdžiui, karo pabėgėliai iš Ukrainos). Bus išnaudojama tai, kad Tauragėje ir jos priegose veikia pramonės zonos esančios įmonės, yra ir kitų sėkmingai veikiančių verslų, kurių atstovai gali perduoti savo patirtį pradedantiems verslų bei padėti sukurti darbo vietas silpniesiems bendruomenės nariams. Uždavinys pasirinktas dėl to, kad atlikta teritorijos analizė parodė, kad aukščiau išvardintoms tikslinėms grupėms yra reikalinga pagalba įgyti naujų kompetencijų ir integruotis į darbo rinką ar susikurti darbo vietą sau - pradėti smulkų verslą. Tikimasi, kad įgyvendinus uždavinį, bus pasiekta produkto rodiklio reikšmė - įgyvendinti 2 BIVP projektai, Projekte, kurio veiklos bus nukreiptos į paramą verslo pradžiai, ne mažiau kaip 30 dalyvių bus suteiktos galimybės sustiprinti kompetencijas, įgyti žinių apie verslus, apie galimybes susirasti/susikurti darbo vietą ir pan., taip pat šio projekto metu bus paremta ne mažiau kaip 15 jauno verslo subjektų (tiek įmonių, tiek asmenų, dirbančių pagal individualios veiklos pažymą ir panašiai) suteikiant individualias konsultacijas, darbo įrangą, priemones ir pan. Kaip minėta aukščiau, tikimasi, kad prie projekto įgyvendinimo prisidės asocijuotos verslo struktūros ir/ar pavieniai ilgamečiai verslai, galintys pasidalinti sukauptą verslo patirtimi. Dar vienas BIVP projektas bus nukreiptas į paramą socialinio verslo projektui, kuris spręstų Tauragės mieste identifikuotą trūkstamų socialinių paslaugų teikimo problemą. Projekto metu siekiama sukurti ir išlaikyti ne mažiau kaip 3,65 darbo vietas miesto gyventojams.

	Produkto rodiklio pavadinimas	Pradinė reikšmė	2023	2024	2025	2026	2027	2028	Siekiamą reikšmę
1.	BIVP projektai, kuriuos įgyvendino NVO ir (arba) kurie įgyvendinti kartu su partneriu	0						1	2
2.	BIVP projektų dalyvių skaičius	0			5	10			15
3.	Socialinio verslo subjektai, per BIVP projektus gavę paramą socialinio verslo kūrimui ar plėtrai	0							1
4.	Paramą gavusios įmonės (iš jų: labai mažos, mažosios, vidutinės ir didelės)	0							1
5.	Paramą dotacijomis gavusios įmonės	0							1
6.	Paramą gavę jauno verslo subjektai (per projektus, finansuojamus iš ESF lėšų)	0					15		15

1.2 UŽDAVINIO 1 ALTERNATYVA	1.2 UŽDAVINIO 2 ALTERNATYVA
1 uždavinio alternatyva - "Skatinti Tauragės gyventojų verslumą ir integraciją į darbo rinką". Ši alternatyva pasirinkta , nes ji aiškiau atspindi pasirinktą veiklos kryptį - skatinti steigti ir plėtoti smulkų verslą bei persikvalifikuoti ir padėti įsidarbinti. Aktualu vystyti abi kryptis, nes atliekant teritorijos analizę, nustatyta, kad gyventojų verslumas yra žemesnis nei šalies vidurkis, o moterys, vyresni nei 50 metų asmenys bei neįgalūs asmenys patiria sunkumų integruojantis į darbo rinką. Galimybės įgyti kompetencijų bei įsidarbinti bus sudarytos įgyvendinant paramos socialiniam verslui projektą, kurio veiklos bus nukreiptos į socialinių paslaugų plėtrą.	2 uždavinio alternatyva - "Sudaryti žemas pajamas turintiems Tauragės gyventojams sąlygas užsidirbti pradedant verslą". Ši alternatyva atmesta , nes neapima visų galimybių pagerinti Tauragės miesto gyventojų ekonominę padėtį - nenumato sąlygų įsidarbinti sudarymo (pradėti verslą tikrai pasiryš ne kiekvienas, ypač tai pasakytina apie socialiai remtinus asmenis, dėl to reikalingi ir kiti būdai).

GYVENAMOSIOS VIETOVĖS BENDRUOMENĖS DALYVAVIMO RENGIANT STRATEGIJĄ EIGA

VIEŠIEJI PRISTATYMAI IR KONSULTACIJOS

Rengiant TM VPS, buvo organizuojami susitikimai - viešieji pristatymai ir konsultacijos su gyvenamosios vietovės bendruomene, nevyriausybiniomis organizacijomis, įmonėmis, kitomis institucijomis, įstaigomis ir organizacijomis. Pirmasis susitikimas organizuotas 2023 m. kovo 31 d. Tauragės bendruomenių namuose. Informaciją apie renginį buvo paskelbta Tauragės rajono savivaldybės interneto svetainėje, socialinio tinklo Facebook paskyroje, taip pat Facebook paskyroje "Tauragės bendruomenių namai". Buvo supažindinta su aktualesnėmis strateginio planavimo dokumentais, teisės aktais, pristatyta atlikta teritorijos analizė (statistiniai duomenys), paaiškinta, kokias galimybes miestui suteiktų TM VPS įgyvendinimas, vyko diskusija apie tai, kokios Tauragės mieste gali būti tikslinės grupės, kurioms būtų galima padėti įgyvendinant BIVP projektus. Susitikimo dalyvių buvo paprašyta per nustatytą terminą pateikti BIVP idėjas. Posėdyje dalyvavo Tauragės regiono plėtros tarybos, Tauragės rajono savivaldybės administracijos bei jos įstaigų atstovai, Tauragės miesto VVG atstovai, NVO bei verslo atstovai ir kiti suinteresuoti asmenys.

2023 m. balandžio mėn. buvo parengtas reportažas Tauragės radijuje, siekiant informuoti, kad rengiama vietos plėtros strategija. Radijo klausytojai pakviesti suinteresuotus asmenis teikti BIVP projektų idėjas.

2023 m. balandžio - gegužės mėn. Tauragės miesto suinteresuotiems asmenims telefonu ir el. paštu buvo teikiamos konsultacijos apie galimybes įgyvendinti BIVP projektus, gauta 10 BIVP projektų idėjų.

2023 m. birželio 19 d. Tauragės bendruomenių namuose buvo suorganizuotas antrasis susitikimas su Tauragės miesto organizacijų atstovais. Informaciją apie renginį buvo paskelbta Tauragės rajono savivaldybės interneto svetainėje, socialinio tinklo Facebook paskyroje, taip pat Facebook paskyroje "Tauragės bendruomenių namai". Susitikimo dalyviai buvo supažindinti su parengtu TM VSP projektu, pagrindinė diskusija vyko apie finansinį veiksmų planą. Kalbėta apie tai, kokio dydžio galėtų būti savivaldybės finansinis indėlis, kokias korekcijas reikėtų atlikti TM VPS veiksmuose, kas galėtų būti būsimi pareiškėjai. Buvo trumpai pristatyta informacija apie rengiamas taisykles, susijusias su socialinio verslo projektų finansavimu. Po susitikimo dalyviams buvo išsiųsta pakoreguota informacija apie TM VPS, paprašyta teikti pastabas bei pasiūlymus.

2023 m. rugpjūčio 8 d. Tauragės bendruomenių namuose įvyko trečiasis susitikimas - viešas strategijos pristatymas Tauragės miesto gyventojams. Buvo pristatytas TM VPS turinys, išsamiai aptarta, kaip būtų organizuojamas TM VPS įgyvendinimas.

Tą pačią dieną įvyko Tauragės m. VVG visuotinis susirinkimas, kuriame TM VPS buvo patvirtinta bendru sutarimu.

Vidaus reikalų ministerijai pakeitus Vietos plėtros strategijų rengimo ir atrankos taisykles, TM VPS buvo tikslinama.

Patikslinta TM VPS 2023 m. spalio 28 d. buvo paskelbta Tauragės rajono savivaldybės tinklalapyje, miesto gyventojai buvo kviečiami susipažinti ir teikti pastabas iki 2023 m. lapkričio 7 d.

2023 m. lapkričio 16 d. įvyko Tauragės m. VVG visuotinis susirinkimas, kuriame patikslinta TM VPS buvo patvirtinta bendru sutarimu.

Susitikimų protokolai, dalyvių sąrašai bei kiti medžiaga pateikiama priede Nr. 2

TAURAGĖS MIESTO 2023-2029 M. VIETOS PLĖTROS STRATEGIJOS FINANSINIS VEIKSMŲ PLANAS

1. TIKSLAS - Skatinti socialinę atskirti patiriančių ir nepalankioje padėtyje esančių Tauragės gyventojų grupių socialinę ir ekonominę įtrauktį											
		2022	2023	2024	2025	2026	2027	2028	2029	iš viso 2022-2029 m.	
	Europos socialinis fondas +			10 710,00	160 344,92	204 787,17	149 634,92	88 651,67	0,00	614 128,67	
	Europos regioninės plėtros fondas			0,00	70 761,40	70 761,40	47 174,27	23 587,13	23 587,13	235 871,33	
	LR valstybės biudžetas			1 890,00	40 783,47	48 626,22	34 731,03	19 806,85	4 162,44	150 000,00	
	Savivaldybės biudžeto lėšos			2 400,00	51 788,53	61 747,58	44 102,90	25 151,55	5 285,63	190 476,19	
	Privačios lėšos										
	Iš viso tikslui:				15 000,00	323 678,31	385 922,36	275 643,11	157 197,20	33 035,20	1 190 476,19
1.1 UŽDAVINYS - Plėtoti socialinių paslaugų spektrą ir aprėpti socialiai pažeidžiamiems ir nepalankioje padėtyje esantiems Tauragės gyventojams											
	Europos socialinis fondas +			10 710,00	128 040,67	140 178,67	117 330,67	88 651,67	0,00	484 911,67	
	Europos regioninės plėtros fondas										
	LR valstybės biudžetas			1 890,00	22 595,41	24 737,41	20 705,41	15 644,41	0,00	85 572,65	
	Savivaldybės biudžeto lėšos			2 400,00	28 692,59	31 412,59	26 292,59	19 865,92	0,00	108 663,68	
	Privačios lėšos										
	Iš viso uždaviniui:				15 000,00	179 328,67	196 328,67	164 328,67	124 162,00	0,00	679 148,00
1.1.1. Veiksmas. Paslaugų socialinę riziką patiriančiams vaikams plėtojimas (numatoma vykdyti 2 projektus, bendras projektų dalyvių skaičius - 24 asmenys, projektų įgyvendinimo pradžia 2024 m., pabaiga 2026 m.)	Viešieji ir/ar privatūs juridiniai asmenys atrinkti atviro konkurso būdu	Europos socialinis fondas +			10 710,00	10 710,00	14 280,00			35 700,00	
		Europos regioninės plėtros fondas									
		LR valstybės biudžetas			1 890,00	1 890,00	2 520,00				6 300,00
		Savivaldybės biudžeto lėšos			2 400,00	2 400,00	3 200,00				8 000,00
		Privačios lėšos									
		Iš viso veiksmui:				15 000,00	15 000,00	20 000,00			

1.1.2. Veiksmas. Paslaugų mažiau galimybių turinčiam jaunimui plėtojimas, prioritetą teikiant Žalgirių gyvenamajam rajonui (numatoma vykdyti 2 projektus, bendras projektų dalyvių skaičius - 190 asmenų, projektų įgyvendinimo pradžia 2025 m., pabaiga 2028 m.)	Viešieji ir/ar privatūs juridiniai asmenys atrinkti atviro konkurso būdu	Europos socialinis fondas +			62 233,67	62 233,67	62 233,67	62 233,67		248 934,67
		Europos regioninės plėtros fondas								
		LR valstybės biudžetas			10 982,41	10 982,41	10 982,41	10 982,41		43 929,65
		Savivaldybės biudžeto lėšos			13 945,92	13 945,92	13 945,92	13 945,92		55 783,68
		Privačios lėšos								
		Iš viso veiksmui:				87 162,00	87 162,00	87 162,00	87 162,00	
1.1.3. Socialinių dirbtuvių asmenims, turintiems intelekto ir (ar) psichikos negalią įkūrimas (numatoma vykdyti 1 projektą, projekto dalyvių skaičius - 48 asmenys, projekto įgyvendinimo pradžia 2025 m., pabaiga 2027 m.)	Viešieji ir/ar privatūs juridiniai asmenys atrinkti atviro konkurso būdu	Europos socialinis fondas +			28 679,00	28 679,00	28 679,00			86 037,00
		Europos regioninės plėtros fondas								
		LR valstybės biudžetas			5 061,00	5 061,00	5 061,00			15 183,00
		Savivaldybės biudžeto lėšos			6 426,67	6 426,67	6 426,67			19 280,00
		Privačios lėšos								
		Iš viso veiksmui:				40 166,67	40 166,67	40 166,67		
1.1.4. Krizių įveikimo pagalbos paslaugų teikimas šeimoms ir asmenims, patiriantiems socialinę riziką dėl priklausomybių ir/ar smurto artimoje aplinkoje ir kitų priežasčių (numatoma vykdyti 1 projektą, projekto dalyvių skaičius - 30 asmenų, projekto įgyvendinimo pradžia 2025 m., pabaiga - 2028 m.)	Viešieji ir/ar privatūs juridiniai asmenys atrinkti atviro konkurso būdu	Europos socialinis fondas +			8 568,00	17 136,00	8 568,00	8 568,00		42 840,00
		Europos regioninės plėtros fondas								
		LR valstybės biudžetas			1 512,00	3 024,00	1 512,00	1 512,00		7 560,00
		Savivaldybės biudžeto lėšos			1 920,00	3 840,00	1 920,00	1 920,00		9 600,00
		Privačios lėšos								
		Iš viso veiksmui:				12 000,00	24 000,00	12 000,00	12 000,00	

1.1.5. Bendruomenės inicijuojamos senjorų (65 ir vyresnio amžiaus asmenų) prasingo užimtumo veiklos, kuriant vertę Tauragei (numatoma vykdyti 1 projektą, projekto dalyvių skaičius - 50 asmenų, projekto įgyvendinimo pradžia - 2025 m., pabaiga - 2028 m.)	Viešieji ir/ar privatūs juridiniai asmenys atrinkti atviro konkurso būdu	Europos socialinis fondas +				17 850,00	17 850,00	17 850,00	17 850,00		71 400,00	
		Europos regioninės plėtros fondas										
		LR valstybės biudžetas					3 150,00	3 150,00	3 150,00	3 150,00		12 600,00
		Savivaldybės biudžeto lėšos					4 000,00	4 000,00	4 000,00	4 000,00		16 000,00
		Privačios lėšos										
		Iš viso veiksmui:					25 000,00	25 000,00	25 000,00	25 000,00		100 000,00
1.2 UŽDAVINYS - Skatinti Tauragės gyventojų verslumą ir integraciją į darbo rinką												
		Europos socialinis fondas +				32 304,25	64 608,50	32 304,25	0,00	0,00	129 217,00	
		Europos regioninės plėtros fondas				70 761,40	70 761,40	47 174,27	23 587,13	23 587,13	235 871,33	
		LR valstybės biudžetas				18 188,06	23 888,81	14 025,62	4 162,44	4 162,44	64 427,35	
		Savivaldybės biudžeto lėšos				23 095,94	30 334,99	17 810,31	5 285,63	5 285,63	81 812,51	
		Privačios lėšos										
		Iš viso uždaviniui:					144 349,65	189 593,70	111 314,45	33 035,20	33 035,20	511 328,19
1.2.1. Bendruomenės verslumo skatinimo iniciatyvų rėmimas (numatoma vykdyti 1 projektą, projekto dalyvių skaičius - 15 asmenų, projekto įgyvendinimo pradžia 2025 m., pabaiga - 2027 m.)	Viešieji ir/ar privatūs juridiniai asmenys atrinkti atviro konkurso būdu	Europos socialinis fondas +				32 304,25	64 608,50	32 304,25			129 217,00	
		Europos regioninės plėtros fondas										
		LR valstybės biudžetas					5 700,75	11 401,50	5 700,75			22 803,00
		Savivaldybės biudžeto lėšos					7 239,05	14 478,10	7 239,05			28 956,19
		Privačios lėšos										
		Iš viso veiksmui:					45 244,05	90 488,10	45 244,05			180 976,19

1.2.2. Socialinio verslo vystymas vykdam kompleksinių paslaugų senyvo amžiaus ir/ar neįgaliesiems ir/ar priklausomybės ligomis sergantiems asmenims plėtrą (numatoma vykdyti 1 paramos socialiniam verslui projektą, projekte bus įkurtos 3,65 darbo vietos, projekto įgyvendinimo pradžia 2025 m., pabaiga 2029 m.)	Viešieji ir/ar privatūs juridiniai asmenys atrinkti atviro konkurso būdu	Europos socialinis fondas +								
		Europos regioninės plėtros fondas			70 761,40	70 761,40	47 174,27	23 587,13	23 587,13	235 871,33
		LR valstybės biudžetas			12 487,31	12 487,31	8 324,87	4 162,44	4 162,44	41 624,35
		Savivaldybės biudžeto lėšos			15 856,90	15 856,90	10 571,26	5 285,63	5 285,63	52 856,32
		Privačios lėšos								
		Iš viso veiksmui:			99 105,60	99 105,60	66 070,40	33 035,20	33 035,20	330 352,00

Lėšos strategijos įgyvendinimui	iš viso:	2022 m.	2023 m.	2024 m.	2025 m.	2026 m.	2027 m.	2028 m.	2029 m.
Europos socialinis fondas +	614 128,67			10 710,00	160 344,92	204 787,17	149 634,92	88 651,67	0,00
Europos regioninės plėtros fondas	235 871,33			0,00	70 761,40	70 761,40	47 174,27	23 587,13	23 587,13
LR valstybės biudžetas	150 000,00			1 890,00	40 783,47	48 626,22	34 731,03	19 806,85	4 162,44
Savivaldybės biudžeto lėšos	190 476,19			2 400,00	51 788,53	61 747,58	44 102,90	25 151,55	5 285,63
Privačios lėšos									

Lėšos strategijos administravimui	iš viso:	2022 m.	2023 m.	2024 m.	2025 m.	2026 m.	2027 m.	2028 m.	2029 m.
Europos socialinis fondas +									
Europos regioninės plėtros fondas	170 000,00			28 333,33	28 333,33	28 333,33	28 333,33	28 333,33	28 333,33
LR valstybės biudžetas	30 000,00			5 000,00	5 000,00	5 000,00	5 000,00	5 000,00	5 000,00
Savivaldybės biudžeto lėšos									
Privačios lėšos									

Iš viso vietos plėtros strategijai:	1390476,19
Europos socialinis fondas +	614 128,67

Europos regioninės plėtros fondas	405 871,33
LR valstybės biudžetas	180 000,00
Savivaldybės biudžeto lėšos	190 476,19
Privaciai lėšos	

VIETOS PLĖTROS STRATEGIJOS VALDYMO, STEBĖSENOS IR VERTINIMO TVARKA

VPS VALDYMAS, STEBĖSENA, VERTINIMAS IR KEITIMAI

TM VPS įgyvendinimo koordinavimą ir stebėseną bei bendruomenės inicijuotos vietos plėtros projektų, skirtų TM VPS įgyvendinti atranką, įgyvendins ir bus atsakingas **Tauragės miesto vietos veiklos grupės** (toliau - VVG) **pirmininkas**, kuris organizuos darbus, formuos pavedimus **VVG darbuotojams**, o rezultatus pristatys ir teiks tvirtinti **VVG valdybai** (ją sudaro 9 asmenys, deleguoti Tauragės rajono savivaldybės, nevyriausybinų organizacijų bei verslo bei **VVG visuotiniam narių susirinkimui** pagal VVG įstatuose ir kituose dokumentuose apibrėžtą kompetenciją. **VVG pirmininkas** atsakingas už: 1) TM VPS administravimą, nediskriminuojančių ir skaidrių bendruomenės inicijuotų vietos plėtros projektų (toliau - BIVP projektų) atrankos kriterijų, BIVP projektų atrankos procedūrų parengimą ir patvirtinimą VVG narių visuotiniame susirinkime (arba valdyboje, jei jai bus pavesta ši funkcija); 2) kvietimų teikti BIVP projektus pagal TM VPS nustatytus veiksmus parengimą ir viešą paskelbimą; 3) BIVP projektų pareiškėjų konsultavimą ir mokymą; 4) BIVP projektų, kurie atitinka TM VPS tikslus ir uždavinius, atranką, prioritetų suteikimą BIVP projektams, pagal jų indėlį į TM VPS; 5) BIVP priėmimą ir vertinimą, atranką ir paramos sumos nustatymą; 6) siūlomų finansuoti BIVP projektų sąrašo sudarymą; 7) TM VPS įgyvendinimo metinių ir galutinės ataskaitų rengimą; 8) TM VPS įgyvendinimo užtikrinimą ir BIVP projektų įgyvendinimo stebėseną; 8) VVG narių, kolegialaus valdymo organo sudėties, priimtų sprendimų, vykdomų BIVP projektų, atrankos kriterijų, BIVP projektų atrankos procedūrų viešinimą.

Organizuojant VVG veiklą, TM VPS įgyvendinimo metu, **bus vadovaujama Vietos plėtros strategijų rengimo ir atrankos taisyklių, patvirtintų 2022 m. spalio 28 d. Vidaus reikalų ministro įsakymu Nr. 1V-672, 4.5 papunktyje nurodytais principais:** 1) partnerystės ir atvirumo – įvairioms socialinėms grupėms suteikiamos vienodos galimybės dalyvauti rengiant ir įgyvendinant vietos plėtros strategiją, siekiama į VVG veiklą įtraukti naujų narių; 2) lyčių lygybės – VVG ir (arba) jos kolegialaus valdymo organo nariais yra moterys ir vyrai ir nė vienos iš lyčių atstovų nėra daugiau kaip 60 procentų; 3) nediskriminavimo – VVG kolegialaus valdymo organo sudarymo principai, VVG sprendimų priėmimo tvarka ir kitos VVG įstatų nuostatos užtikrina, kad VVG vykdam savo veiklą bus užkirstas kelias bet kokiai diskriminacijai dėl lyties, rasės, tautybės, kalbos, kilmės, socialinės padėties, tikėjimo, įsitikinimų ar pažiūrų, amžiaus, negalios, lytinės orientacijos, etninės priklausomybės, religijos ar kitų bruožų ir bus atsižvelgta į jaunimo situaciją bei poreikius; VVG įstatų nuostatos leidžia juridinio asmens veikloje aktyviai dalyvauti neįgaliesiems, vyresnio amžiaus žmonėms, jaunimui bei kitiems, turintiems mažesnes funkcines galimybes arba dėl socialinių priežasčių mažiau įtrauktiems į jiems aktualių sprendimų priėmimą; 4) jaunimo dalyvavimo – bent vienas kolegialaus valdymo organo narys vietos plėtros strategijos rengimo metu yra jaunesnis negu 29 metų ir (arba) deleguotas savivaldybės jaunimo organizacijų tarybos arba savivaldybės jaunimo reikalų tarybos.

TM VPS įgyvendinimas ir BIVP projektų atranka bus organizuojami vadovaujantis Vidaus reikalų ministerijos patvirtintais teisės aktais ir VVG patvirtintu BIVP projektų vertinimo ir atrankos vidaus tvarkos aprašu. Nustatytais terminais bus rengiami BIVP projektų atrankos planai ir teikiami atsakingoms institucijoms. VVG BIVP projektų atranką (kvietimų paskelbimo, vietos plėtros projektinių pasiūlymų vertinimo ir vietos plėtros projektų sąrašų sudarymo terminus) planuos ir vykdys atsižvelgdama į TM VPS nustatytų vietos plėtros strategijos veiksmų įgyvendinimo terminus taip, kad būtų užtikrinama ne lėtesnė nei dokumentuose nustatyta TM VPS uždavinių ir veiksmų įgyvendinimo sparta. Bus rengiami ir VVG valdymo organuose tvirtinami kvietimų teikti BIVP projektus dokumentai. Informacija apie kvietimus viešinama vietos žiniasklaidos priemonėse bei VVG interneto svetainėje ir socialinio tinklo Facebook paskyroje. Paskelbus kvietimą, bus organizuojami mokymai ir konsultacijos potencialiems BIVP projektų rengėjams. Pateiktus BIVP projektus vertins VVG paskirti vertintojai. BIVP projektai bus vertinami remiantis kvietime nustatytais atrankos kriterijais. Vadovaujantis BIVP projektų surinktų balų skaičiumi, bus sudaromi finansuojamų BIVP projektų sąrašai, į kuriuos patekusių projektų vykdytojai turės teisę gauti finansinę paramą.

TM VPS stebėseną bus organizuojama vadovaujantis Vidaus reikalų ministerijos patvirtintais teisės aktais. VVG, atlikdama BIVP projektų stebėseną, rinks, analizuos informaciją apie BIVP projektų rengimo ir BIVP projektų įgyvendinimo eigą. Bus renkama ir sisteminama informacija apie planuotas ir pasiektas rezultato ir produkto rodiklių reikšmes, atrinktus finansuoti ir baigtus įgyvendinti BIVP projektus. VVG vykdomos BIVP projektų stebėsenos tikslas – laiku identifikuoti BIVP projektų rengimo ir įgyvendinimo problemas, keliančias riziką TM VPS tinkamam įgyvendinimui, ir imtis veiksmų šioms rizikoms suvaldyti.

Siekiant užtikrinti, kad nuolat būtų renkama ir sisteminama informacija apie planuotas ir pasiektas efekto, rezultato ir produkto rodiklių reikšmes VVG: 1) rinkis, kaups ir analizuos informaciją apie TM VPS veiksmų įgyvendinimo eigą (pvz., faktinę veiksmų įgyvendinimo pradžią, vietos plėtros projektų, kurie įgyvendina atskirus TM VPS veiksmus, veiklas, tikslines grupes, siekiamus rodiklius), TM VPS įgyvendinimo stebėsenos rodiklių pasiekimą; prireikus atliks tyrimus (pvz., vietos plėtros projektų vykdytojų ir (ar) veiklų dalyvių apklausas), skirtus nustatyti pasiektas TM VPS įgyvendinimo rodiklių reikšmes ir (ar) kylančias problemas; 2) vertins atliktų analizių, tyrimų rezultatus, lygindama juos su TM VPS nuostatomis; nustačiusi neatitikimų, laiku imsis veiksmų, reikalingų tobulinti TM VPS įgyvendinimą (pvz., inicijuos TM VPS keitimą) tam, kad būtų užtikrintas visų TM VPS veiksmų įgyvendinimas ir pasiekti TM VPS rodikliai; 3) atliks kitus TM VPS įgyvendinimo stebėsenos, vertinimo veiksmus, reikalingus laiku pašalinti TM VPS įgyvendinimo eigos trūkumus, suvaldyti riziką, kad TM VPS veiksmams nebus įgyvendinti ar bus įgyvendinti netinkamai, taip pat riziką, kad nebus pasiektos TM VPS įgyvendinimo rodiklių

TM VPS stebėsenai bus naudojami duomenys, pateikti oficialių institucijų (Vidaus reikalų ministerijos, Centrinės projektų valdymo agentūros ir pan.) ir jų valdomų informacinių sistemų bei iš projektų vykdytojų surinkta informacija, taip pat projektų dalyvių apklausų ir apžiūrų projektų vykdymo vietose duomenys. TM VPS stebėsenai, laikantis aukščiau nurodytos veiksmų sekos, bus atliekama pasibaigus kiekvienam metų ketvirčiui ir kalendoriniams metams. TM VPS stebėsenos už kiekvieną metų ketvirtį ataskaita bus parengiama raštu ir teikiama susipažinti VVG nariams. Jos pagrindu bus priimami sprendimai (jei nustatomas poreikis) dėl TM VPS keitimo. TM VPS įgyvendinimo metinės ataskaitos bus tvirtinamos VVG valdymo organuose kasmet ir iki balandžio 1 d. bus teikiamos Vidaus reikalų ministerijai, įgyvendinimo rezultatai bus pavišinti vietos bendruomenei. Pilnai įgyvendinus TM VPS, bus parengta, patvirtinta ir pavišinta bei Vidaus reikalų ministerijai pateikta galutinė

TM VPS keitimas dažniausiai bus atliekamas VVG iniciatyva (iniciatyvos teisę turės nariai, darbuotojai, kolegialaus valdymo organo nariai). Teisės aktuose nustatytais atvejais TM VPS keitimą inicijuos Vidaus reikalų ministerija. VVG TM VPS keitimą esminio strategijos keitimo atveju galės inicijuoti ne dažniau nei vieną kartą per kalendorinius metus, o neesminio strategijos keitimo atveju galės inicijuoti ne dažniau nei vieną kartą per kalendorinių metų ketvirtį. VVG galės inicijuoti TM VPS keitimą esant bent vienam iš šių atvejų: 1) kai būtina keisti dėl teisės aktų reikalavimų; 2) kai TM VPS įgyvendinimo teritorijoje įvyksta ekonominiai, socialiniai ir (ar) demografiniai pokyčiai, dėl kurių keičiasi TM VPS įgyvendinimo teritorijos vystymosi poreikiai ir galimybės; 3) esant TM VPS įgyvendinimo ar įgyvendinimo administravimo sunkumų, dėl kurių kyla rizika neįgyvendinti strategijos uždavinių, veiksmų, nepasiekti strategijos įgyvendinimo stebėsenos rodiklių; 4) siekiant atsižvelgti į TM VPS įgyvendinimo vertinimo išvadas ir rekomendacijas. Inicijuojant TM VPS pakeitimus, bus vadovaujama Vidaus reikalų ministerijos patvirtintuose teisės aktuose nustatytais reikalavimais, įvertinant, ar apskritai strategijos keitimas yra galimas. TM VPS keitimo procedūra bus vykdoma taip: 1) VVG gavus pasiūlymą keisti strategiją, atsakingas VVG darbuotojas įvertins, ar keitimas yra galimas pagal teisės aktus ir neiškreipia TM VPS turinio ir planuojamų pasiekti rezultatų; 2) pasiūlymas keisti TM VPS bus svarstomas VVG visuotiniame narių susirinkime; 3) priėmus sprendimą keisti TM VPS, teisės aktų nustatyta tvarka, jei yra poreikis - gaunama išvada dėl atitikties Tauragės regiono plėtros planui, gaunamas Tauragės rajono savivaldybės tarybos pritarimas; 4) TM VPS pakeitimai teikiami Vidaus reikalų ministerijai

PRIEDAI:

1. Paveikslai ir lentelės;
2. Susitikimų protokolų dalyvių sąrašų kopijos, viešinimo skelbimų kopijos;
3. Strategijos finansinis pagrindimas